

Proposta de manifest per a un cicle congressual de l'esquerra catalana

Les eleccions al Parlament de Catalunya que van tenir lloc el passat 28 de novembre de 2010 van posar fi al primer període de govern d'esquerres des de la recuperació de la democràcia i després dels vint-i-tres anys de govern de Jordi Pujol. CiU va obtenir 62 escons, mentre que el conjunt de les forces d'esquerra que han protagonitzat els darrers set anys de govern va rebre un fort càstig i va obtenir-ne 48 (28 el PSC, 10 Esquerra i 10 ICV-EUiA).

Aquest canvi de comportament es produeix en un electorat que, d'acord amb el Baròmetre d'Opinió Política, es defineix majoritàriament com d'esquerra o centreesquerra. És així, per exemple, a la quarta onada de 2010 d'aquest baròmetre, en què el 33,2 % es defineix d'esquerra i el 18,9 % de centreesquerra, mentre que només el 17,7 % es defineix de centre i encara menys, el 8,8 %, de centredreta. Amb tot, el caràcter de nació sense estat que descriu encara el nostre país i el procés que està protagonitzant cap a la consecució d'aquest estat fan que a aquest eix se'n superposi un altre, el de les relacions Catalunya-Espanya, sense el qual no s'entenen algunes realitats de la política catalana.

Tot i que alguns analistes consideren que CiU és una federació que recull totes les sensibilitats polítiques i que les aplega sota el paraigua del nacionalisme, que en seria el tret més destacat, a les eleccions de 2003 i 2006 es va fer visible que bona part de l'electorat en valorava negativament l'aproximació al Partit Popular. Com a conseqüència d'aquell transvasament de vots, el 2003 el conjunt de les esquerres catalanes van obtenir un total de 74 escons (42 el PSC, 23 Esquerra i 9 ICV-EUiA), mentre que CiU en va obtenir 46. Posteriorment, a les eleccions de 2006, aquest avantatge es va reduir, però continuava essent superior la representació de les esquerres, amb 70 escons (37 PSC, 21 Esquerra i 12 ICV-EUiA) davant els 48 de CiU. No ha estat fins al 2010 que el suport a les esquerres ha caigut fins als 48 i, per contra, el suport a CiU ha pujat fins a 62 escons.

Acabat aquest primer període, doncs, l'esquerra catalana té l'obligació moral i política de fer una reflexió, d'analitzar els motius del canvi de cicle i de preparar un nou projecte que pugui tornar a rebre el suport majoritari d'un electorat que es defineix en aquest eix ideològic. Ho ha de fer, però, no pensant únicament en les properes eleccions al Parlament de Catalunya, sinó en els reptes que té aquest país de cara als propers anys quant a la consecució i consolidació de l'estat propi.

Va ser precisament la proposta d'un nou estatut d'autonomia que havia d'elevat el llistó de l'autogovern allò que va aglutinar les esquerres catalanes i han estat les vicissituds derivades d'aquest estatut d'autonomia les que n'han determinat el fracàs. Entre aquestes vicissituds hi ha dos moments clau: en primer lloc, la negociació de l'acord de finançament; en segon lloc, la sentència del Tribunal Constitucional i la manifestació del 10 de juliol a Barcelona.

El 9 d'agost de 2008 vencia el termini de dos anys que l'Estatut havia donat a Estat i Generalitat perquè acordessin un nou model de finançament. Aquella data límit es va superar i, consumida també la pròrroga de tres mesos que Joan Saura va pactar amb María Teresa Fernández de la Vega, l'incompliment va fer entrar PSC i PSOE en una espiral de tensió que va acabar amb l'amenaça del conseller d'Economia Antoni Castells que els 25 diputats del PSC no aprovarien els pressupostos del PSOE si no es resolía abans el problema del finançament. El 15 de desembre de 2008, però, el Consell Executiu del PSC decidia votar igualment els pressupostos. Plantada, doncs, la batalla en defensa del finançament de la Generalitat, un dels tres partits que sostenien el govern d'esquerres, el PSC, es va veure entre l'espasa i la paret i va decidir no posar el PSOE en un compromís del qual el PP pogués treure rèdit electoral. A partir d'aquell punt, la valoració del president Montilla i del govern en general no va parar de caure a les enquestes.

Cal concloure, doncs, que un dels factors clau de la derrota de les esquerres a les eleccions de 28 de novembre de 2010 ha estat la submissió al PSOE per part del PSC, que no només ha desgastat aquest partit sinó també Esquerra. No és menys important, però, el descrèdit del projecte federalista defensat per PSC i ICV-EUiA després de la sentència del Tribunal Constitucional.

Per això cal un projecte que aspiri novament a aglutinar les esquerres al voltant d'un objectiu de país clar, però deixant enrere les submissións que n'han fet fracassar el primer intent. Cal un projecte decidit a resoldre d'una vegada la qüestió nacional, la qüestió de les relacions Catalunya-Espanya, perquè finalment el nostre país pugui fer les polítiques d'esquerra que la majoria vol sense més distorsions ni interferències que les imposades per la Unió Europea i els organismes internacionals. Cal que totes les sensibilitats de l'esquerra no sucursalista se sumin a aquest projecte, des dels socialistes que discrepen de la línia pro-PSOE fins a gent de la CUP amb vocació de transcendir l'àmbit municipal, passant per ICV-EUiA, Esquerra i sectors diversos de la societat civil que fins ara han romàs al marge dels partits o que no s'acaben d'enquadrar en cap formació.

Els promotors d'aquest manifest proposem la celebració d'un cicle congressual de l'esquerra catalana que passi per dues fases. La primera d'aquestes fases la formarien un o diversos congressos destinats a valorar l'experiència del primer període de govern d'esquerres, a remarcar els aspectes positius de l'obra de govern, a detectar els aspectes que l'han desgastat, a debatre els continguts del nou projecte, a esbossar-ne les línies d'acció, a llimar diferències entre les diverses sensibilitats i a trobar espais de consens que permetin construir l'alternativa de govern, a establir els objectius programàtics per àrees (salut, ensenyament, noves tecnologies, infraestructures, política exterior, relacions amb els Països Catalans, economia, cultura etc.). L'objectiu d'aquesta primera fase seria projectar el debat a la societat i als mitjans de comunicació i visualitzar la gestació d'una alternativa de govern. Posteriorment, en una segona fase, es faria un congrés en què es triaria els representants d'aquesta alternativa a través de llistes obertes, inclosa la candidatura a presidir la Generalitat.

El resultat de tot aquest cicle ha de permetre que les esquerres catalanes encarin les eleccions previstes per al 2014 amb garanties d'èxit, que puguin tornar a governar a la legislatura 2014-2018 per fer-ne la legislatura de la transició a la independència i que consolidin el nou estat amb una primera legislatura en què es desenvolupin les polítiques d'estat previstes. Es tracta, doncs, d'un projecte de dotze anys de durada, des del 2011 que és a punt de començar, fins al 2023. Només planificant un nou període de govern d'esquerres a Catalunya per als propers dotze anys aconseguirem generar la confiança necessària, trobar la complicitat de tothom i posar en marxa les sinergies que facin possible l'objectiu.

Mataró, desembre de 2010